

Postanowienie z dnia 30 listopada 2011 r., III CZ 66/11

1. Po podpisaniu uzasadnienia postanowienia co do istoty sprawy przez sędziów zawodowych, którzy brali udział w jego wydaniu, albo – jeżeli orzeczenie zostało wydane z udziałem ławników – przez sędziego przewodniczącego (art. 330 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.), zmiana lub uzupełnienie tego uzasadnienia jest możliwe tylko wtedy, gdy zachodzą okoliczności przewidziane w art. 350-352 k.p.c.

2. Uzasadnienie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, sporządzone po podpisaniu uzasadnienia postanowienia co do istoty sprawy wydanego w postępowaniu nieprocesowym, zawierającego to rozstrzygnięcie, jest czynnością w znaczeniu prawnoprocesowym nieistniejącą.

Sędzia SN Jacek Gudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Katarzyna Tyczka-Rote

Sędzia SA Roman Dziczek

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Krystyny D. przy uczestnictwie Dariusza J. o podział majątku wspólnego, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 listopada 2011 r. zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 28 grudnia 2010 r.

uchylił zaskarżone postanowienie w części rozstrzygającej o kosztach postępowania apelacyjnego i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2010 r. – w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu ustawowej wspólności małżeńskiej – Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił apelację uczestnika Dariusza J. od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 24 listopada 2009 r., odrzucił apelację wnioskodawczynie Krystyny D. oraz zasądził od uczestnika na rzecz

wnioskodawczyni kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu postanowienia pominięto motywy dotyczące rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, jak też nie wskazano podstawy prawnej tego rozstrzygnięcia.

W zażaleniu na orzeczenie o kosztach, wnosząc o jego zmianę i oddalenie wniosku, uczestnik zarzucił naruszenie art. 520 § 1 oraz art. 387 § 3 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. Po wniesieniu zażalenia Sąd Okręgowy sporządził „Uzasadnienie do orzeczenia Sądu Okręgowego z 28 grudnia 2010 roku w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sporządzenie uzasadnienia orzeczenia jest czynnością jurysdykcyjną organicznie związaną z rozstrzygnięciem zawartym w sentencji; stanowi jego integralną część, spełniając różne funkcje procesowe i pozaprocessowe, niejednokrotnie stanowiąc podstawę oznaczania zakresu prawomocności materialnej rozstrzygnięcia oraz jego powagi rzeczy osądzonej (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1950 r., Wa.C. 339/49, OSN 1951, nr 3, poz. 65 lub wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2006 r., II PK 163/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 71). Sporządzenie uzasadnienia jest aktem sformalizowanym; sąd sporządza je na wniosek (żądanie) strony (np. art. 328 § 1 i art. 387 § 1 k.p.c.), a we wskazanych wypadkach z urzędu (np. art. 357 § 2 k.p.c.), w określonym terminie (art. 329 k.p.c.), według zarysowanego w ustawie wzorca (art. 328 § 2 k.p.c.). W sprawach rozstrzyganych w składzie trzech sędziów zawodowych uzasadnienie podpisują sędziowie, którzy brali udział w jego wydaniu, a w sprawach rozpoznawanych z udziałem ławników – przewodniczący (art. 330 k.p.c.). W określonych wypadkach uzasadnienie podlega doręczeniu, a dzień doręczenia wyznacza bieg terminu do wniesienia środka odwoławczego (zaskarżenia) (np. art. 369 i 398⁵ k.p.c.).

W postępowaniu nieprocesowym, stosownie do art. 328 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., uzasadnienie postanowienia co do istoty sprawy powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, tj. ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa. Jeżeli orzeczenie zawiera rozstrzygnięcia dotyczące także innych elementów postępowania, kwestii

formalnych lub incydentalnych, w uzasadnieniu powinny znaleźć się odpowiednie stwierdzenia wskazujące na powody tych rozstrzygnięć (por. art. 222 *in fine* w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Uwaga ta dotyczy także rozstrzygnięcia o kosztach postępowania (art. 108 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.); w takim wypadku sąd powinien przytoczyć przepis prawa, na którym oparł orzeczenie, oraz podać motywy ważące na rozstrzygnięciu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., V CZ 7/10 (OSNC-ZD 2010, nr D, poz. 104). Przedstawione dyrektywy dotyczące sporządzania uzasadnienia mają, z odpowiednimi modyfikacjami, zastosowanie także do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji wydanego po rozpoznaniu apelacji (art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c.) (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 1998 r. III CKN 372/97, nie publ., z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, nr 4, poz. 83 i z dnia 6 stycznia 2009 r., I PK 18/08, OSNP 2010, nr 13-14, poz. 156).

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił apelację uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 24 listopada 2009 r., w którym dokonano podziału majątku wspólnego uczestników po ustaniu ustawowej wspólności małżeńskiej. Ponadto odrzucił apelację wnioskodawczynie oraz zasądził od uczestnika na jej rzecz kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu tego postanowienia podał motywy orzeczenia co do istoty sprawy (oddalenia apelacji), jak też stwierdził, z jakich przyczyn została odrzucona apelacja wnioskodawczynie. W obu wypadkach wskazano także przepisy będące podstawą rozstrzygnięć, pominięto natomiast całkowicie motywy i podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Z chwilą podpisania tego uzasadnienia przez sędziów, którzy brali udział w wydaniu orzeczenia, uzyskało ono byt i walor prawnoprocesowy z wszystkimi skutkami, jakie zostały przypisane tej czynności w kodeksie postępowania cywilnego. Jednym z tych skutków jest jego nienaruszalność; ewentualna ingerencja przez sąd, który wydał orzeczenie w treść uzasadnienia po jego podpisaniu jest możliwa tylko w drodze jego sprostowania, uzupełnienia lub wykładni na podstawie art. 350-353 k.p.c., oczywiście przy zaistnieniu okoliczności przewidzianych w tych przepisach (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 1976 r., I PO 9/76, OSNCP 1976, nr 12, poz. 270 i z dnia 15 kwietnia 1982 r., I PZ 7/82, OSNCP 1982, nr 10, poz. 155).

W tej sytuacji „uzasadnienie do orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego”, sporządzone przez Sąd Okręgowy już po podpisaniu uzasadnienia postanowienia co do istoty sprawy z dnia 28 grudnia 2010 r., zawierającego rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, oraz po wniesieniu zażalenia na to postanowienie, jest czynnością podjętą bez podstawy prawnej; nie ma prawnoprocesowych cech przypisywanych przez ustawę uzasadnieniu orzeczenia, zatem z tego punktu widzenia nie istnieje i nie wywołuje jakichkolwiek skutków.

W tym stanie rzeczy, skoro w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie wskazano podstawy prawnej rozstrzygnięcia o kosztach ani motywów, którymi kierował się Sąd Okręgowy, należało zawarty w zażaleniu zarzut naruszenia art. 520 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. uznać za uzasadniony.

Orzekając jak w sentencji (art. 398¹⁵ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.), Sąd Najwyższy zwraca uwagę na ukształtowaną w ostatnim okresie wykładnię art. 520 k.p.c. wskazującą, że w sprawach tzw. działowych nie zachodzi przewidziana w wymienionym przepisie sprzeczność interesów tych uczestników, którzy domagają się podziału, niezależnie od tego, jaki sposób podziału postulują i jakie wnioski składają w tym względzie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ 46/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 88).